

Provincie Noord-Brabant

Energie voor Brabant

Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027

Voortgangsrapportage 2026

1 Inleiding

1.1 Introductie

Het energiebeleid heeft tot doel zowel het reduceren van de CO₂-uitstoot (als gevolg van energiegebruik) als de toename van opwek van hernieuwbare energie zoveel mogelijk binnen Brabant. Deze beleidsdoelstellingen zijn opgenomen in de Energieagenda 2019-2030 en zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027. PS heeft op 5 juni 2026 het Energieperspectief 2050 vastgesteld, als aanvulling (addendum) op de eerder genoemde Energieagenda 2019-2030. Via een negental aanpakken, wordt uitwerking gegeven aan het beleid en worden de activiteiten uit de Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027 op een licht gewijzigde vorm vertaald en worden accenten verzet. Deze uitwerking wordt in de Uitvoeringsagenda Energie 2028-2031 verdiepend verwerkt. In de Voortgangsrapportage 2025 zijn de resultaten voor 2026/2027 herzien. Daardoor is het aantal wijzigingen, voortkomend uit deze Voortgangsrapportage, beperkt.

1.2 Kernboodschap

De energietransitie komt op gang. Er wordt voortgang gerealiseerd, al wordt het tempo afgeremd door verschillende ontwikkelingen (zoals netcongestie). Omdat gelijktijdig er ook sprake is van innovatieve en vernieuwende ontwikkelingen (denk aan flexibilisering van elektriciteitsgebruik), valt de voortgang zeker niet stil.

Dat de energietransitie niet in een gestage lijn zal plaatsvinden, is de boodschap uit de Energieagenda 2019-2030 en komt ook terug in het Energieperspectief 2050 dat in juni 2026 door PS is vastgesteld. Het Energieperspectief 2050 doet sturende uitspraken over de binnen welke kaders de energietransitie moet plaatsvinden, gebaseerd op de drie Brabantse waarden: haalbaar, betaalbaar en omgevingsbewust. Het laat gelijktijdig ook zien hoe sterk energie verweven is met andere beleidsterreinen en bevestigt eens te meer dat de provincie een sterkere regisserende en regulerende rol moet innemen om samen met al onze partners (overheden, regio's, netbeheerders, industrie) te zorgen voor een duurzame ontwikkeling van het energiesysteem. In dat kader lichten we een aantal ontwikkelingen uit:

- We nemen, waar nodig, het coördinerend bevoegd gezag op ons om de aanleg/uitbreiding van elektriciteitsinfrastructuur te versnellen. De 150kV tracés Eindhoven Oost-Maarheeze en Eindhoven Zuid-Hapert zijn daarvan de eerste voorbeelden;
- We werken aan de vorming van een Regionaal Warmtebedrijf om de warmtetransitie te versnellen en met gemeenten de aanleg van warmtenetten mogelijk te maken;
- Met de Brabantse Aanpak Besparen stimuleren we energiebesparing in woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed;
- We spreken -indien nodig- RES-regio's niet vrijblijvend aan om het nakomen van de RES afspraken te borgen;
- Met de Brabantse Aanpak Netcongestie werken we samen met regio's en netbeheerders aan een maatregelenpakket om netcongestie met snel in te voeren (en tijdelijke) maatregelen tegen te gaan.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen met betrekking tot de voortgang in de uitvoering. Daarbij brengen we ook de impact van deze aspecten in beeld op de uitvoeringsagenda en geven concreet aan waar er bijstelling nodig is. In hoofdstuk drie geven we het financieel overzicht weer. Indien van toepassing omvat dat ook financiële voorstellen die in Burap II meegenomen worden. Tot slot

vatten we de voorgestelde aanpassingen in de uitvoeringsagenda voor volgend jaar samen. Hiermee ontstaat een concreet en transparant overzicht in wat op welke wijze gewijzigd wordt.

2 Ontwikkelingen met impact op de uitvoering

De energietransitie is met recht een transitie te noemen. De ontwikkelingen volgen elkaar snel op, en de ontwikkelingen laten alles behalve een lineair patroon zien. Om die reden is het energiebeleid ook adaptief, en kunnen we inspelen op alle ontwikkelingen, zonder dat dit direct tot grote aanpassingen van de Uitvoeringsagenda hoeft te leiden. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van ontwikkelingen, die een indruk geven van de dynamiek op dit beleidsterrein. Een enkele ontwikkeling noopt tot beperkte wijziging van de Uitvoeringsagenda, deze wordt hier ook beschreven.

2.1 Netcongestie

De toenemende vraag naar elektriciteit, als gevolg van de omschakeling van fossiele naar hernieuwbare energie (denk aan elektrisch verwarmen in plaats van aardgas, elektrisch rijden in plaats van benzine), leidt tot een grotere belasting van de elektriciteitsinfrastructuur. Hoewel de infrastructuur dit grotendeels aankan, zijn er momenten dat de vraag naar transportcapaciteit het aanbod van transportcapaciteit overschrijdt. Als een dergelijke situatie zich voordoet, kan dit tot schade leiden, die niet snel te verhelpen is. Gevolg is dat de netbeheerders in delen van Brabant een aansluitpauze hebben afgekondigd. Nieuwe aansluitingen en uitbreiding van bestaande aansluitingen zijn dan niet meer mogelijk.

Om deze onwenselijke situatie zo snel als mogelijk te beëindigen zetten wij met de netbeheerders in op snellere uitbreiding van het elektriciteitsnet. Omdat dit niet van vandaag op morgen te regelen is, zoeken we met Rijk, regio's en netbeheerders naar mogelijkheden om de huidige transportcapaciteit maximaal te benutten. In de Brabantse Aanpak Netcongestie (BAN) werken we met netbeheerders en gemeenten/regio's aan dergelijke maatregelen, waarbij er aandacht is voor snelle opschaling. Met het Rijk staan we in nauw contact om waar mogelijk belemmeringen vanuit Rijksbeleid te adresseren en weg te nemen.

Impact op de uitvoeringsagenda

In de Uitvoeringsagenda Energie zijn de verschillende acties die in de BAN worden opgepakt reeds genoemd en verankerd, waardoor er geen noodzaak is om wijzigingen in de Uitvoeringsagenda voor te stellen.

2.2 Warmtetransitie en Regionaal Warmtebedrijf

Met de inwerkingtreding van de Wet collectieve warmte per 1 januari 2027 verandert het speelveld voor collectieve warmte ingrijpend. De wet gaat uit van een sterkere publieke rol bij de ontwikkeling en exploitatie van warmtenetten. Daarmee ontstaat een nieuwe uitvoeringsopgave voor overheden en neemt het belang toe van voldoende publieke realisatiekracht om de warmtetransitie daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Binnen het Energieperspectief 2050 en de Brabantse Aanpak Warmte werkt Brabant aan de ontwikkeling van duurzame warmtevoorzieningen. Daarbij is voldoende publieke realisatiekracht noodzakelijk om collectieve warmteprojecten te kunnen ontwikkelen en realiseren. Dit is van belang om de doelen van de warmtetransitie daadwerkelijk te kunnen behalen.

In de Uitvoeringsagenda Energie 2024-2027 is de ontwikkeling van een Regionaal Warmtebedrijf opgenomen als mogelijke invulling van deze publieke realisatiekracht. De afgelopen periode hebben de provincie Noord-Brabant, EBN en Enexis de mogelijkheden onderzocht hoe deze uitvoeringskracht

georganiseerd kan worden. Tegelijkertijd zijn de landelijke ontwikkelingen voortvarend doorgegaan waardoor het speelveld is veranderd. Het Rijk heeft aangegeven bereid te zijn een rol te vervullen in de Nationale Deelneming Warmte (NDW). De verdere uitwerking van deze landelijke route is bepalend voor de vervolgstappen. De provincie blijft zich inzetten om, gelet op de noodzaak van publieke realisatiekracht voor collectieve warmte in Brabant, goed aangehaakt te blijven bij deze ontwikkelingen.

Impact op de uitvoeringsagenda

In de Uitvoeringsagenda Energie is de ontwikkeling van het Regionaal Warmtebedrijf voorzien, waardoor er geen noodzaak is om wijzigingen in de Uitvoeringsagenda voor te stellen.

2.3 Groeiende behoefte aan hernieuwbare opwek op land

In de RES'en zijn onder andere afspraken gemaakt met betrekking tot hernieuwbare opwek op land (door middel van wind en zon). Zoals vastgesteld in het Energieperspectief 2050 - en tevens in Rijksbeleid terug is te zien - zijn de afspraken uit de RES 1.0 tot 2030 onvoldoende om de doelstellingen in 2050 met betrekking tot CO₂-uitstoot te realiseren. Er zal ook na realisatie van de afspraken uit de RES 1.0 meer opwek door middel van hernieuwbare bronnen (voornamelijk wind en zon) nodig zijn. Dat betekent ondermeer dat de afspraken vanuit de RES 1.0 volledig gerealiseerd moeten worden. Daarbij hebben we te maken met verschillende belemmeringen, die deels van tijdelijke aard zijn (netcongestie) of leiden tot het opnieuw bekijken van locaties om ontwikkelingen mogelijk te maken (beperkingen bijvoorbeeld als gevolg van Defensieactiviteiten en aanscherping van de 'zonneladder'). Onze inzet is gericht op het realiseren van de afspraken zoals die zijn gemaakt in de RES 1.0 tot 2030. Voor de periode na 2030 zal aanvullende besluitvorming plaatsvinden.

Impact op de uitvoeringsagenda

In de Uitvoeringsagenda Energie is een provinciale rol richting het realiseren van de RES 1.0 al voorzien. De mogelijkheden daartoe zijn beschreven. Daardoor is er geen noodzaak om te komen tot wijzigingen in de Uitvoeringsagenda. Denkbaar is dat op het niveau van de voortgangsindicator wijzigingen noodzakelijk worden. Daar gaan wij op dit moment echter nog niet vanuit.

2.4 Veranderende provinciale rol en energiebeeld

In het Energieperspectief 2050 wordt de noodzaak van een meer regisserende rol van de provincie beschreven. Op Rijksniveau wordt in verschillende verbanden hierover gesproken, onder andere in de uitwerking van het ISA (de Interbestuurlijke Samenwerkingsafspraken), wordt aan de provincie gevraagd om een zogenaamd 'Energiebeeld' op te stellen. Daarmee wordt de provincie in een meer regisserende rol geplaatst, door in afstemming met Rijk en andere provincies, afspraken te maken over de ontwikkeling van het energiesysteem. Hierbij komen vraagstukken aan de orde met betrekking tot opwek en transport van alle vormen van energie. Met het Energieperspectief hebben we een eerste proeve van een dergelijk Energiebeeld gegeven. De verwachting is dat in 2027/2028 een technisch nader uitgewerkt Brabants Energiebeeld zal moeten worden opgeleverd, waarbij we zoveel mogelijk gebruikmaken van het Energieperspectief 2050 en de daaraan ten grondslag liggende studies. Het Energieperspectief 2050 en het daarvan af te leiden Energiebeeld vormen de inhoudelijke basis voor onze provinciale rolneming.

Impact op de uitvoeringsagenda

In de Uitvoeringsagenda is het ISA (logischerwijs) niet genoemd. We stellen voor in de Uitvoeringsagenda de ontwikkeling van een Energiebeeld op te nemen. Met betrekking tot uitvoeringsprojecten - die als gevolg van de veranderende rolneming op ons af kunnen komen - merken wij aantal, aard en omvang nog moeten uitkristalliseren, waardoor wij deze ontwikkeling hier signalerend noemen.

2.5 Overige ontwikkelingen

Zoals eerder beschreven is de energietransitie een echte transitie. Dat vraagt adaptiviteit in ons beleid. In de afgelopen maanden hebben we op meerdere momenten snel moeten schakelen op vragen die op ons af kwamen. En daarbij hebben we specifieke thema's en onderwerpen pro-actief en voortvarend weten op te pakken. Om enkele voorbeelden te noemen:

- We verkennen o.a. een [samenwerking met het Nationaal Warmtefonds](#), zodat meer woningeigenaren hun huis kunnen verduurzamen. Ook zetten we ons in voor het stimuleren van energierechtvaardigheid;
- Met het onderzoek naar het Regionaal Warmtebedrijf en de afronding van kennispunt warmte staan we gesteld voor de uitwerking van de Wcw;
- Met de Brabantse Aanpak Netcongestie kunnen we inspelen op ontwikkelingen op het gebied van netcongestie en zo gelijk schakelen als er nieuwe ontwikkelingen zijn;
- Rond grootschalige opwekprojecten waarvoor het bevoegd gezag niet wordt overgedragen, putten we uit eerdere ervaringen met dergelijke projecten en zetten we sterk in op lokale betrokkenheid;
- Vanuit de opzet van een regeling rond Energiehubs, hebben we een nieuwe tranche kunnen open stellen.

3 Financiën

3.1 Financieel overzicht

Onderstaande tabel geeft inzicht in de provinciale middelen voor de Uitvoeringsagenda. In de laatste kolom zijn de begrotingswijzigingen opgenomen die verwerkt en toegelicht worden in bestuursrapportage II 2026. Onder de tabel zijn de beschikbare rijksmiddelen toegelicht.

UA Energie (voortgang 2026)	Beschik- baar	Realisatie	Ramingen		Restant	Begrotingswijziging VUA	
	2024-2027	2024-2025	2026	2027	Midde- len*	2026	2027
Algemeen	7.981.133	2.750.157	2.117.170	2.167.170	856.488	-	-
Beschikbaar en toegankelijk	3.016.452	1.306.640	900.000	900.000		-	-
Besparing en Verduurzaming	5.444.604	383.488	2.324.379	1.433.000	1.303.737	-	-
Natuurvriendelijk isoleren	6.524.708	526.379	5.998.329	-		-3.000.000	3.000.000
Gebiedsgerichte Aanpak	2.287.503	167.503	1.210.000	910.000		200.000	-
Hernieuwbare Energie	6.087.554	2.109.184	1.700.000	1.700.000	578.370	288.888	-
EU programma (subsidies OP Zuid/ Interreg)	9.091.385	6.329.842	2.555.000	206.543		-	-
Eindtotaal	40.433.338	13.573.192	16.804.878	7.316.713	2.738.555	-2.511.112	3.000.000

* Restantmiddelen betreft niet uitgegeven middelen in 2024/25 die gereserveerd zijn voor risicoafdekkingen (garantstelling T stukken waterstofleiding, samenwerking Powerport, netcongestie (Brainport), warmtebedrijf).

Naast de provinciale middelen zijn door het Rijk middelen beschikbaar gesteld middels SPUK-regelingen of decentralisatie-uitkering voor:

* Klein Maatschappelijk Vastgoed 1 & 2 (2024-2027); circa €6 miljoen in totaal.

* MKB (2024-2027); €7,6 miljoen.

* Regionale Aanpak Laadinfra (RAL) 2023- 2025; ruim €7 miljoen. Voor 2026 en 2027 volgt €1.272 mln. per jaar.

* Gebiedsinvesteringen Net op Zee (regio Moerdijk); €50 miljoen)1ste tranche).

* Decentralisatieuitkering 2026 Energyhubs €1,4 mln.

* Uitvoeringscapaciteit Klimaat en Energie, via de CDOKE regeling (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid);

- periode 2023-25; ca. €11 miljoen. (o.b.v. ROB advies 2020)

- periode 2024-25; aanvullend t.b.v. netcongestie ca. €7,5 miljoen (vervolgfinanciering t/m 2030 is toegezegd middels brief van ministerie van KGG, betreft ruim €5 mln. per jaar).

3.2 Financiële voorstellen

Bij Burap 2 2026 stellen we voor om €3 mln. van 2026 door te schuiven naar 2027, omdat de subsidieaanvragen voor natuurvriendelijk isoleren door gemeenten in 2026 achterblijven op de inschatting.

4 Aanpassingen uitvoeringsagenda

In de vorige hoofdstukken zijn de relevante ontwikkelingen beschreven inclusief een toelichting op de inhoudelijke en/of financiële gevolgen ervan voor de uitvoeringsagenda. In onderstaand schema zijn de voorgestelde inhoudelijke aanpassingen voor de uitvoeringsagenda concreet gemaakt en samengevat. Zo ziet u precies wat er gewijzigd wordt. In het schema staat ook de impact op de S&V benoemd. Hiermee maken we duidelijk dat het genoemde onderwerp (bijv. de prestatie of de indicator/streefwaarde) onderdeel is van de provinciale begroting en daarin dus ook gewijzigd moet worden. Deze voorgestelde wijzigingen zijn daarom ook onderdeel van Burap II zodat PS hierover een besluit neemt.

Overzicht voorgestelde aanpassingen uitvoeringsagenda:

	Onderwerp UA	Voorgestelde aanpassing	Impact op S&V
1	Uitvoeringslijn Energie beschikbaar en toegankelijk	Toevoegen prestatie, opstellen Energiebeeld.	Nee

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
www.brabant.nl